

PABO-IDENTITEITS-OLYMPIADE 1996

Voor de vierde keer in successie organiseerde het College van Bisschoppelijk Gedelegeerden voor het katholiek onderwijs in 1996 de pabo-identiteits-olympiade. Tijdens een bijeenkomst in het auditorium van Museum Catharijneconvent reikte Cas Verbeek (KPC) de hoofdprijs – een reis naar Rome – uit aan Susan Baijings (pabo-studente in Heerlen) voor haar eindwerkstuk DOOD be-LEVEN.

Een onafhankelijke jury beoordeelde negentien werkstukken die door tien pabo's werden ingezonden. Uiteindelijk nomineerde zij er vijf: vier werden voorgedragen voor een eervolle vermelding* en aan één kende zij de Romereis toe.

Leven en dood horen bij elkaar

Prijswinnares Susan Baijings – momenteel werkzaam op basisschool *De Verrekijker* in Amstelveen – vroeg zich af, hoe jonge kinderen tegen de dood aankijken, welke gevoelens ze erbij hebben en hoe een leerkracht hiermee het beste kan omgaan, zodat er een innerlijke groei en verrijking kan plaatsvinden. Daarom schreef zij een uitgebreide scriptie over kinderen en hun gevoelens rondom de dood. Bovendien ontwikkelde ze voor de onderbouw van haar stageschool *De Doorkijk* een omvangrijk hulpprogramma waarin ze suggesties en activiteiten van velerlei aard opnam. Van dit hulpprogramma kan deze school ook in de toekomst nog gebruik maken. Susan was vier weken lang telkens in een andere groep intensief met het onderwerp bezig. "Tijdens mijn stage heb ik gemerkt dat kinderen heel anders op de dood reageren dan volwassenen. De meeste kinderen accepteren dat de dood bij het leven hoort. Dit kan alleen wanneer we leren met de dood om te gaan. De school en de groep bieden een goede basis om met de dood bezig te zijn; niet alleen wanneer de dood concreet in de klas komt, maar ook bij het werken met een prentenboek op een gewone donderdagmiddag." De jury was van mening, dat het eindwerkstuk van Susan Baijings veel waardering verdiende "voor de veelzijdigheid en breedte waarmee het onderwerp aan de orde is gesteld en de helderheid waarin de diverse onderdelen van het werkstuk zijn geordend (...) Waardering verdienen ook de ruim voldoende theoretische onderbouwing, de adequate literatuurverwijzingen en de naar vorm en inhoud zeer gevarieerde lessuggesties en verwerkingsmogelijkheden."

Zekerheden voorbij

In haar rapport constateerde de jury dat er opnieuw weinig stelligheid in de werkstukken te vinden is, de institutionele nestgeur gering genoemd moet worden en dat een vanzelfsprekende kennis van het verleden en de traditionele samenhangen ontbreekt. Cor Sinnema, die het juryrapport voorlas: "Terwijl de inspanning aanzienlijk is en zeer veel boeken worden gelezen, lijkt het alsof wat we traditioneel geloven noemen als zand tussen de vingers wegstroomt (...) Er is geen sprake van ongelof, maar wel een diepe twijfel aan wat vanzelfsprekend en onbetwistbaar wordt gevonden, ook al heet het cultureel erfgoed en zegt men dat het onze wortelgrond is en de lucht die we ademen." Zekerheden bieden de werkstukken, aldus het juryrapport, niet; wél "authentieke gevoelens en openhartige vragen en een grote bereidheid tot reflectie en erkenning van eigen ontoereikendheid; ook vreugde als een gevoelige snaar geraakt wordt, als de kinderen mee gaan denken en zich uitspreken, als de ouders zelfs geraakt worden." Het juryrapport besluit met de wens dat – juist nu er zoveel gesproken wordt over veelheid en pluraliteit – "er meer aandacht zou moeten zijn voor de eigen standaard van het leergebied godsdienst/levensbeschouwing. Ook wordt onderzoek naar de rol van de rapportage bij levensbeschouwelijk onderwijs node gemist. Het leergebied zal zeker aan kwaliteit winnen als het bij de leerlingrapportage betrokken wordt."

Interreligieus oeververlangen

In een tijd van steeds groter wordende bekendheid met de verscheidenheid aan culturen en zingevingstradities is het risico voor 'levensbeschouwelijk analfabetisme', zoals Cas Verbeek dat in zijn inleiding *Kerstmis en interreligieus onderwijs* noemde, voor onze (toekomstige) generatie reëel aanwezig. Verbeek illustreerde zijn verhaal met beelden uit de Napolitaanse kerstgroep, op dat moment elders in het museum in opbouw. Een kerstgroep uit de 18de eeuw, bestaande uit 56 alledaagse figuren die in een natuurgetrouw landschap zijn opgesteld.

Verbeek: "Zo'n tafereel duidt erop, dat het uitzien naar het komen van de Messias, het verlangen naar de komst van een betere wereld, vooral iets gewoon menselijks is. Een universeel oeververlangen, iets wat je overal, in alle uithoeken van de wereld kunt tegenkomen. Een archetype, om met Jung te spreken; een oerbeeld in ons mensen, dat we individueel en collectief waargemaakt willen zien (...) Oerbeelden van visioenen en verlangens, die overal en in alle tijden weer opnieuw opduiken in het gewone, alledaagse leven. Wellicht daarom overstijgen die oerbeelden de verschillende culturen; zijn ze boven-cultureel, oerreligieus en daarmee ook interreligieus te noemen." Verbeek wees daarbij op de Drie Wijzen in de Napolitaanse kerststal: "allochtonen", die het universele van het verlangen naar de komst van de Messias tot uitdrukking brengen en kunnen worden geduid als een verlangen waarin culturen elkaar kunnen herkennen. "Mensen", aldus Verbeek, "die je blijkbaar gewoon kunt opnemen in je eigen cultuur, in de dagelijkse context van je leven met elkaar. Als je elkaar tenminste – intercultureel – kunt en wilt verstaan in die oerbeelden, in dat archetypische grote verlangen."

Het verstaan van deze taal en deze beelden moet je leren, betoogde Cas Verbeek: "Het is immers een taal, die mensen moeizaam met elkaar ontwikkeld en ontdekt hebben. Langs wegen van verscheidenheid en veelvormigheid, in de rijkdom van culturen en religies. Wegen die wij, mensen van het onderwijs, moeten kunnen aanduiden en bewegwijzeren. Niet alleen door afstandelijke informatie in de vorm van wat het vak 'Geestelijke Stromingen' is gaan heten. Maar vooral door betrokken en bewonderend die interreligieuze taal en beelden te herkennen en te ontsluiten voor de kinderen van nu."

Ook in 1997 zal het College van Bisschoppelijk Gedelegeerden voor het katholiek onderwijs opnieuw een pabo-identiteits-olympiade organiseren. Pabo's die eindwerkstukken van hun studenten willen laten meedingen naar de prijs, kunnen contact opnemen met Cor Sinnema, Dienst Katholiek Onderwijs, Peperstraat 5, 5211 KM 's-Hertogenbosch, tel. (073) 612 54 88.

* De vier eervolle vermeldingen waren voor de volgende werkstukken: *Nerde rahatim: waar voel ik me lekker?* (Gérard Antens), *Ik en de ander* (Madelinde Hamelink), *Uitgebreide praktijkstudie katechese, thema 'Thuis'* (Cécile Harmsen) en *Praktijkmap katechese: ik ben anders heel gewoon* (Maarten Cales).